

แบบรายงานผลการอบรม

ด้วยข้าพเจ้านางสาวจิราพร บุญเติม ตำแหน่งเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข ระดับ ปฏิบัติงานสังกัด โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลควน กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยา ได้เข้ารับการฝึกอบรมการพัฒนาศักยภาพทันตบุคลากรในการสร้างเสริมสุขภาพช่องปากเด็กวัยเรียน ในรูปแบบออนไลน์ ระหว่างวันที่ ๒๒ - ๒๖ เมษายน ๒๕๖๗ ซึ่งหลักสูตรจัดโดย กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

บัดนี้ข้าพเจ้า ได้เข้ารับการฝึกอบรมโครงการ/หลักสูตร ดังกล่าวได้เสร็จสิ้นลงแล้ว จึงขอรายงานสรุปผลการเข้ารับการฝึกอบรม โดยสรุปเนื้อหาสาระสำคัญที่ได้รับจากการฝึกอบรมได้ดังนี้

๑. การฝึกอบรมดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อ

๑. เพื่อเพิ่มช่องทางการให้ความรู้แก่ทันตบุคลากรในการสร้างเสริมสุขภาพช่องปากเด็กวัยเรียน
๒. เพื่อให้ทันตบุคลากรมีความรู้ ทราบแนวทางการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพช่องปากเด็กในโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อเกิดรูปแบบในการป้องกันปัญหาสุขภาพช่องปากเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ
๓. เพื่อให้ทันตบุคลากรมีความรู้ในเรื่องการใช้ฟลูออไรด์ในรูปแบบต่างๆ เพื่อป้องกันฟันผุในเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ
๔. เพื่อให้ทันตบุคลากรมีความรู้และเรียนรู้เทคนิคในการเคลือบหลุมร่องฟันอย่างมีประสิทธิภาพ

๒. เนื้อหาและหัวข้อวิชาของหลักสูตรการฝึกอบรม มีดังนี้

๑. สถานการณ์สภาวะสุขภาพช่องปากเด็กไทย

จากการสำรวจสภาวะสุขภาพช่องปากแห่งชาติ ครั้งที่ ๘ พ.ศ.๒๕๖๐ พบว่า เด็กอายุ ๑๒ ปี ฟันผุร้อยละ ๕๒ ค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด ๑.๔ ซี่/คน มีสภาวะเหงือกอักเสบร้อยละ ๖๖.๓ ซึ่งเหงือกอักเสบเพิ่มขึ้นจากผลการสำรวจในปี ๒๕๕๕ ถึงร้อยละ ๑๖ นอกจากนี้ ยังพบปัญหาปวดฟันถึงร้อยละ ๓๖.๗ เด็กเคยหยุดเรียนเพราะไปทำฟัน ร้อยละ ๑๒.๒

๒. แนวทางการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพช่องปากในโรงเรียนประถมศึกษา

การสร้างเสริมสุขภาพช่องปากในโรงเรียนสามารถดำเนินการให้ครอบคลุมทั้ง ๓ ระดับ ได้แก่

๒.๑ แนวทางการดำเนินงานในระดับต้นน้ำ

เป็นการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของชุมชนที่มีผลต่อประชากรทุกคนในชุมชนนั้น เช่น กำหนดนโยบายที่เอื้อต่อการสร้างเสริมสุขภาพช่องปาก และจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อการมีสุขภาพช่องปากที่ดี

การกำหนดนโยบายสาธารณะด้านสร้างเสริมสุขภาพช่องปาก เช่น

- นโยบายแปรงฟันหลังอาหารกลางวัน
- นโยบายโรงเรียนปลอดน้ำอัดลม
- นโยบายโรงเรียนอ่อนหวาน

การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อการมีสุขภาพช่องปากที่ดี

- จัดสถานที่และน้ำเพื่อใช้ในการแปรงฟันที่เพียงพอและถูกสุขลักษณะ
- จัดหาอุปกรณ์แปรงฟันให้เพียงพอและเหมาะสม ได้แก่ แปรงสีฟัน

ยาสีฟันผสมฟลูออไรด์ แก้วน้ำ และมีสถานที่เก็บ หรือวิธีจัดเก็บที่ทำให้สามารถนำอุปกรณ์ต่างๆ มาใช้งานได้อยู่เสมอ

- จัดระบบการแปรงฟันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดเป็นกิจกรรมภาคบังคับที่มีเวลาชัดเจน

๒.๒ แนวทางการดำเนินงานในระดับกลางน้ำ

เป็นการสร้างเครือข่าย เครื่องมือช่วยการทำงานร่วมกับผู้ปกครองและชุมชน รวมทั้งสร้างกระแส ค่านิยม ต้นแบบที่ดี ได้แก่

- การสร้างเครือข่ายช่วยการทำงาน โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูผู้ปกครอง และชุมชนในการสร้างเสริมสุขภาพช่องปาก

- การสร้างกระแส ค่านิยม เพื่อสุขภาพช่องปากที่ดี เช่น รณรงค์สร้างกระแส ค่านิยมเชิงบวกด้านการแปรงฟัน ค่านิยมในการเลือกซื้อขนมที่ดีต่อสุขภาพ ค่านิยมในการดื่มน้ำเปล่า

- จัดกิจกรรมพัฒนาแกนนำชุมชน/ครู/แกนนำนักเรียนด้านทันตสุขภาพ

๒.๓ แนวทางการดำเนินงานในระดับปลายน้ำ

เป็นการสร้างความรู้และทักษะการดูแลสุขภาพช่องปากนักเรียน ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติในโรงเรียน และจัดระบบบริการสุขภาพช่องปากที่มีประสิทธิภาพ เน้นการป้องกันโรคโดยทันตบุคลากร และครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงาน

๓. การใช้ฟลูออไรด์ในรูปแบบต่างๆ โดยทันตบุคลากร

๓.๑ ฟลูออไรด์เจล (Professional Fluoride gel)

ฟลูออไรด์เจลที่นิยมใช้ในการเคลือบในคลินิกทันตกรรม คือ ๑.๒๓% acidulated phosphate fluoride APF gel สามารถเคลือบโดยใช้กรดได้พร้อมกันทั้งปาก เจลชนิดนี้มีฟลูออไรด์ในปริมาณความเข้มข้นที่สูงจึงต้องระมัดระวังในการใช้โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ในเด็กเล็ก เนื่องจากจะก่อให้เกิดอันตรายได้หากกลืนลงไปปริมาณมาก

ข้อบ่งชี้การใช้ฟลูออไรด์เจล คือ เด็กอายุ ๖ ปีขึ้นไป ที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดฟันผุควรได้รับการเคลือบฟลูออไรด์ อย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง

๓.๒ ฟลูออไรด์วานิช (Fluoride varnish)

ฟลูออไรด์วานิชที่แนะนำ คือ ๕% Sodium fluoride ซึ่งคิดเป็นฟลูออไรด์เข้มข้น ๒๒,๖๐๐ ppm ฟลูออไรด์วานิชมีตัวทำละลายเป็นยางสน จึงมีลักษณะเป็นยางเหนียวและติดกับเคลือบฟันภายหลังการทา

ข้อบ่งชี้ เด็กที่มีความเสี่ยงในการเกิดฟันผุสูง โดยเฉพาะเด็กอายุต่ำกว่า ๖ ปี ที่ยังควบคุมการกลืนไม่ได้ มีน้ำหนักตัวน้อย และไม่สามารถให้ความร่วมมือในการเคลือบฟลูออไรด์เจลได้

หลีกเลี่ยงการใช้ในเด็กที่มีประวัติแพ้ยางสน เช่น แพ้ พลาสติก ยาง แผ่นแปะลดไข้ รวมถึงผู้ป่วยที่มีการอักเสบของเยื่อช่องปาก นอกจากนี้ต้องระมัดระวังการใช้ในผู้ป่วยที่มีประวัติของโรคหอบหืด

๓.๓ ซิลเวอร์ไดเอมีนฟลูออไรด์ (Silver diamine Fluoride)

เป็นสารประกอบเชิงซ้อน ของโลหะหนักมีการเติมแอมโมเนีย ทำให้มีความเสถียรมากและสามารถเก็บไว้ได้นานโดยมีความเข้มข้นคงตัวแต่เมื่อทาบนรอยผุและมีการสัมผัสกับอากาศ แสง หรือสารรีดิวซ์ จะเกิดสีดำขึ้น มีทั้งแบบลักษณะใส ไม่มีสี และแบบมีสีฟ้าอ่อน

ข้อบ่งชี้ ใช้ในการยับยั้งการลุกลามของฟันผุในชั้นเนื้อฟันที่ไม่มีอาการ เช่น รอยผุในชั้นเนื้อฟัน และไม่ทะลุเนื้อเยื่อในโพรงฟัน ไม่มีอาการปวด บวม ไม่มีหนอง ไม่มีอาการอักเสบที่รากฟัน เด็กที่มีรอยผุลุกลามมากหลายตำแหน่ง และมีความจำเป็นต้องควบคุมป้องกันฟันผุ ก่อนการรักษาทางทันตกรรมภายใต้การดมยาสลบ หรือ ก่อนการบูรณะฟันอย่างซับซ้อน

๔. การเคลือบหลุมร่องฟันอย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๑ ความสำคัญของการเคลือบหลุมร่องฟัน

การเคลือบหลุมร่องฟันเป็นการปิดผนึกบริเวณหลุมร่องฟันด้วยวัสดุทางทันตกรรม วัสดุเคลือบหลุมร่องฟันจะทำหน้าที่เป็นตัวกั้นระหว่างผิวเคลือบฟันกับสิ่งแวดล้อมภายนอกที่จะทำให้เกิดฟันผุ ช่วยให้หลุมร่องฟันมีลักษณะที่ตื้นขึ้น สามารถทำความสะอาดได้ง่ายขึ้น

๔.๒ ข้อบ่งชี้ในการเคลือบหลุมร่องฟัน

เคลือบฟัน

- ฟันกรามน้ำนมที่มีหลุมร่องฟันที่ลึก
- ฟันกรามน้ำนมที่มีรอยผุระยะเริ่มต้น ซึ่งความลึกของรอยผุยังจำกัดในชั้น

ฟัน

- ฟันกรามถาวรที่เพิ่งขึ้นใหม่ มีหลุมร่องฟันที่ลึกและยังไม่ผุ
- ฟันกรามถาวรที่มีรอยผุระยะเริ่มต้น ซึ่งความลึกของรอยผุยังจำกัดในชั้นเคลือบฟัน

๔.๓ วัสดุเคลือบหลุมร่องฟัน

ประเภท ได้แก่

วัสดุเคลือบหลุมร่องฟันที่นิยมใช้และมีจำหน่ายในปัจจุบัน แบ่งออกเป็น ๔

โมดิฟายด์กลาสไอโอโนเมอร์ (Resin-modified GI sealant)

- วัสดุประเภทเรซิน (Resin-based sealants)
- วัสดุประเภทกลาสไอโอโนเมอร์ (Glass ionomer)
- วัสดุประเภทผสมระหว่างเรซินและกลาสไอโอโนเมอร์ ได้แก่ เรซิน

- คอมโพสิตชนิดแม่ไหล (Flowable composite)

๔.๔ ขั้นตอนการเคลือบหลุมร่องฟันด้วยวัสดุประเภทเรซิน

การเคลือบหลุมและร่องฟันด้วยเรซินชนิดแข็งตัวด้วยแสง มีวิธีการทำดังนี้

๑. คัดเลือกฟัน
๒. การเตรียมฟันด้วยการทำความสะอาดฟัน
๓. การกั้นน้ำลายด้วยม้วนสำลี
๔. การปรับสภาพผิวเคลือบฟันด้วยกรด
๕. ล้างกรดออกด้วยน้ำให้สะอาด
๖. เป่าฟันให้แห้งอย่างน้อย ๑๐ วินาที
๗. ทาวัสดุเคลือบหลุมร่องฟันบนตัวฟัน
๘. ฉายแสงเพื่อให้วัสดุเคลือบหลุมร่องฟันแข็งตัว
๙. ตรวจสอบเช็คสภาพการเกาะติดของวัสดุเคลือบร่องฟัน และเช็คการสบ

ฟัน

๔.๕ ขั้นตอนการเคลือบหลุมร่องฟันด้วยวัสดุประเภทกลาสไอโอโนเมอร์

๑. คัดเลือกฟัน
๒. การเตรียมฟันด้วยการทำความสะอาดฟัน
๓. การกั้นน้ำลายด้วยม้วนสำลี
๔. การปรับสภาพผิวเคลือบฟันด้วยกรด
๕. ล้างกรดออกด้วยน้ำให้สะอาด
๖. เป่าฟันให้แห้งอย่างน้อย ๑๐ วินาที
๗. เคลือบหลุมร่องฟันด้วยกลาสไอโอโนเมอร์
๘. ฉายแสงเพื่อให้วัสดุเคลือบหลุมร่องฟันแข็งตัว

๙. การเคลือบผิวหน้าของวัสดุด้วยสารปิดทับ

๑๐. ตรวจสอบเช็คสภาพการเกาะติดของวัสดุเคลือบร่องฟัน และใช้การ

สบฟัน

๔.๖ การตรวจสอบติดตามการเคลือบหลุมร่องฟัน

ตรวจสอบสภาพการยึดติดของวัสดุเคลือบหลุมร่องฟันในทุกครั้งที่ผู้ป่วยที่ผู้ป่วยกลับมาตรวจติดตามการรักษาเพื่อคงสภาพ โดยเฉพาะ ๖ เดือนแรกภายหลังการเคลือบหลุมร่องฟัน

๓. ประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรม

๓.๑ ประโยชน์ต่อตนเอง ได้แก่ มีความรู้และความเข้าใจในการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพช่องปากในโรงเรียนประถมศึกษา ข้อบ่งชี้ในการใช้ฟลูออไรด์ในรูปแบบต่างๆ และการเคลือบหลุมร่องฟันอย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๒ ประโยชน์ต่อหน่วยงาน ได้แก่ พัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมช่องปากในโรงเรียนประถมศึกษา รวมทั้งพัฒนาศักยภาพในการจัดบริการสร้างเสริมและป้องกันโรคในช่องปากในสถานบริการ

๔. การนำความรู้ที่ได้รับไปใช้พัฒนาหรือเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

พัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมช่องปากในโรงเรียนประถมศึกษา ให้เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาในเขตรับผิดชอบ มีสภาวะทันตสุขภาพที่ดี รวมทั้งพัฒนาศักยภาพในการจัดบริการสร้างเสริมและป้องกันโรคในช่องปากในสถานบริการ อย่างมีประสิทธิภาพ

๕. ปัญหาและอุปสรรคที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการนำความรู้และทักษะที่ได้รับไปปรับใช้ในการปฏิบัติงาน

๕.๑ ข้อจำกัดด้านวัสดุทางทันตกรรม ที่ไม่เพียงพอ

๕.๒ ข้อจำกัดด้านบุคลากรผู้ช่วยงานทันตกรรม

๖. ความต้องการการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา เพื่อส่งเสริมให้สามารถนำความรู้และทักษะ ที่ได้รับไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานให้สัมฤทธิ์ผล ได้แก่ ฝึกอบรมเพิ่มเติม เพื่อทบทวน ฝึกปฏิบัติให้เกิดความชำนาญ และมีการอบรมความรู้เพื่อพัฒนาทักษะงานที่รับผิดชอบอยู่เสมอ เพื่อให้เกิดความรู้ที่ทันยุคทันสมัย

(ลงชื่อ).....

ผู้เข้าร่วมอบรม

(นางสาวจิราพร บุญเต็ม)

กรมอนามัย
DEPARTMENT OF HEALTH

ขอมอบใบประกาศนียบัตรฉบับนี้เพื่อแสดงว่า

นางสาว จิราพร บุญเต็ม

ได้ผ่านการอบรมออนไลน์หลักสูตร

การพัฒนาศักยภาพทันตบุคลากรในการสร้างเสริมสุขภาพช่องปากเด็กวัยเรียน

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๗

แพทย์หญิงอัจฉรา นิธิอภิญญาสกุล
อธิบดีกรมอนามัย